

ingen Betydning, det har jeg endnu ikke hørt paastaae. Det vil iøvrigt erindres, at der under 4de Juli d. A. er udkommet en almindelig Lov, som har hjemlet visse Begunstigelser ved Afhændelse af Bøndergods til Brugere, deres Børn eller Svigerbørn. Disse Bestemmelser ville ogsaa udøve deres Indflydelse med Hensyn til Fæsteforholdene paa Fideicommissgodserne; men de 2de Paragrapher i Lovforslaget, som jeg tillod mig at fremhæve, gjælte derhos specielt for disse Forhold, og paa en saadan Maade er det netop, at det Særegne i Fæsternes Stilling paa hine Godser bør tages i Betragtning, men sandelig ikke derved, at man tager fra Fideicommisserne og Fideicommissbestidderne hvad deres er, og skænker det til Andre, som dertil slet ingen Ret have. Jeg skal iøvrigt endnu tillade mig at bringe i Erindring, at, naar man ved andre Leiligheder har talt om Quota til Fæsternes Efterladte, saa har det — afføet fra Domaïnegodserne, hvortil jeg her intet Hensyn vil tage — været i Forbindelse med Forslag til Fæstetvangens Ophævelse. Man har nemlig sagt, at, naar en Bøndegaard sælges til frit Eiendom uden Fæstetvang, saa maa det antages, at den i Regelen vil kunne udbringes til et større Beløb, end naar den sælges med Fæstebaandet, og det paaberaabes da, at Eieren, som jo kun har erhvervet og hidtil har besiddet Stedet med paahvilende Fæstetvang, intet Krav skal have paa dette Overskud, men at Staten maa kunne raade derover efter Forgodtbeholdende, og navnlig kunne lade det komme Fæstefamilierne tilgode, hvortil Staten skal have Anledning, netop fordi Fæstebaandet forudsættes at være lagt paa Bøndergodset før Bøndestændens Skyld (Hør!). Dette, at det nærmest er Bøndestændens Interesse, at Fæstebaandet er paalagt Bøndergodset, er paa en vis Maade ganske rigtig; det er Noget, som jeg altid har erkjendt og aldrig skal fragaae, skjøndt det maa forstaaes med visse Indskrænkninger, ved hvilke jeg her ikke videre skal opholde mig. Men i de Tilfælde, hvorom her er Spørgsmaal, vedbliver Fæstetvangen ogsaa efter Af-

hændelsen; thi det er ikke om Fæstebaandets, men om Fideicommissbaandets Ophævelse, der er Tale. Hinn Forøgelse af Bøndergodsets Salgsværdi finder saaledes her slet ikke Sted. Og ligesom det Baand, der nu skal hæves, jo ikke paahvilede Bøndergodset, forinden det af Fideicommisset blev erhvervet, saaledes staaer den Sætning fast, at det fideicommissfariske Baand, som allerede i det Foregaaende bemærket, ikke er paalagt. Naar dette fideicommissfariske Baand, hvis Hensigt har været, at holde Godserne samlede i en bestemt Familie, bliver hævet, saa er det vel muligt, at Bønderstederne ved Salg ikke kunne give Fideicommisset større Fordeel end den, de som Fæstesteder indbragte, men dette Mere maa udelukkende komme Fideicommisset og Fideicommissbestidderen tilgode; der er ingen Anden, som derpaa kan have noget som helst retfærdigt Krav.

Men jeg staaer her ved et Punkt, som jeg skal tillade mig noget nærmere at berøre. Man har sagt, at der dog ikke var større Betænkelighed ved her at tillægge sidste Fæsters Livsarvinger en Quota, end ved det, Lovforslaget er gaaet ind paa, forsaavidt visse Procenter af Kjøbesummen skulde tilfalde den nuværende Fideicommissbestidder, og disse Procenter forhøies, naar han folgte til Fæsterne eller deres Familie; thi, hvad der saaledes tillægges den nuværende Fideicommissbestidder, fragaaer jo Fideicommisset eller Successorerne, og den nuværende Bestidder er jo dog — mener man — kun at betragte som Bruger; men, tillægges der altsaa denne Bruger visse Quotadele af Kjøbesummen, hvorsfor da ikke ligesaa godt tillægges Fæsterne eller deres Livsarvinger en Quota? Denne Tankegang har noget ret Sindrigt ved sig, og en af de ærede Forslagsstillere brugte netop dette Raisonnement, da han forleden Dag vilde godtgjøre, at Forslaget gik ud paa en Evangslov; thi han sagde: det er jo en virkelig Evangslov ligeoverfor Eieren, nemlig den successionsberettigede Familie, naar Myndigheden til at sælge lægges i den nuværende Bestidders, i Brugerens, Haand